

wanneer je iets van de achtergronden wilt weten – hoe het zo ver heeft kunnen komen of hoe het daar verder kan gaan – dan ben je zo aan duizend woorden toe. Toch zijn er beelden die zonder tekst kunnen, en daartegenover zijn er mededelingen die alleen in tekst zijn te vatten.

Studenten heb ik eens gevraagd een jachthond te tekenen. En vervolgens was de opdracht (ze mochten er geen tekst bij

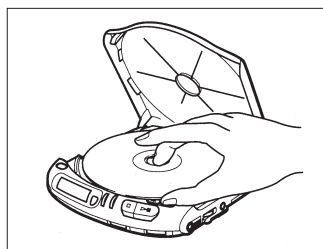

Jachthond

gebruiken): ‘Verbeeld nu de vraag: wat voor een hond is dit?’ Sommigen tekenden nog eens dezelfde hond, wat niet de bedoeling was: ‘Je moet die vraag verbeelden.’ Nog eens kwam de hond terug, ditmaal met een vraagteken. Maar het vraagteken is geen beeld, het is een onderdeel van het typografisch repertoire en een element in taal – en de

bedoeling was taal te vermijden. Bovendien is het niet duidelijk welke vraag die combinatie vertegenwoordigde; dat had ook kunnen zijn: ‘Wat doet deze hond hier?’ Een student begon een ellenlange reeks beelden te tekenen, zowat een hele encyclopedie: een trechter, kop en schotel, een boek, poes, sigaar en nog veel meer. Naast ieder beeld plaatste hij een vakje zodat je alles wat niet de hond was kon afstrepen, totdat de jachthond overbleef – vindingrijk maar omslachtig. Terwijl beelden makkelijk vragen kunnen oproepen, is het nagenoeg onmogelijk om uitsluitend met beelden een

scherpe en gerichte vraag te stellen. De vraag, een zeer alledaags verschijnsel, is een taalkundige constructie.

Instructie

De weergave van een complex voorwerp of van een ingewikkelde handeling in woorden kan niet op tegen een overzichtelijk beeld daarvan. Om bijvoorbeeld het gebruik van een kurkentrekker – niet echt ingewikkeld – duidelijk te maken, zijn enkele simpele tekeningen effectiever dan een beschrijving. In wetenschappelijke werken zijn platen naast tekst onmisbaar, zoals